

Liman
Kıyıları

Yayla, Atilla, *Üçüncü Hayat: Bir Siyaset Kültürü ve Aşk Romanı*, Ankara: Liman Kitapları, 1. Baskı, Ocak 2025.

Üçüncü Hayat

Bir Siyaset Kültürü ve Aşk Romanı

Atilla Yayla

Üçüncü Hayat

Bir Siyaset Kültürü ve Aşk Romanı

Atilla Yayla

ISBN: 978-975-251-034-0

Liman Kitapları® | 33

1. Baskı: Ocak 2025

© 2025, Liman Kitapları®

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî takibat yaptırma hakkına sahiptir.

Genel Yayın Yönetmeni: **Özlem Çağlar Yılmaz**

Kapak Tasarımı: **Serpil Koçtürk**

İç Tasarım: **Liberte Yayınları**

Baskı: **Sayfa Basım**

Tevfik İleri Mah. Polat Sk. No: 2 Pursaklar / Ankara

Telefon: (312) 394 83 94 | Sertifika No: 77079

Liman
Kitapları

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 52155

Liman Kitapları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Atilla Yayla

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden lisans (1980), yüksek lisans (1982) ve doktora derecelerini (1986) alıp Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Plato Meslek Yüksekokulu, İstanbul Ticaret Üniversitesi ve Haliç Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapmıştır (1986-2016). Profesör Yayla hâlen İstanbul Medipol Üniversitesi'nde öğretim üyesidir.

Türk Siyasi İlimler Derneği, Center for the New Europe ve Mont Pelerin Cemiyeti'nin üyesi olan Yayla, Türkiye'de Liberal Düşünce Topluluğu'nun kuruluşuna öncülük etmiş ve uzun süre Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yürütmüştür. Bununla birlikte, Liberal Düşünce dergisine ve Liberte Yayınları'na editörlük yapmıştır. Ayrıca Yayla, Yorktown Internet University'de ve Büyük Britanya ile Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı üniversitelerde misafir öğretim üyesi olarak bulunmuştur.

Atilla Yayla *Türkiye Gazetesi*'nde ve *Hür Fikirle*'de günlük yazılar yazmaktadır.

Liberalizm, Özgürlük Yolu, Siyasî Düşünce Sözlüğü, Siyaset Bilimi, İktisat ve Hayat, Şanlı Direniş: 15 Temmuz, Terörizm Fatsa'da Terör, Anayasa Teorisine ve Hukukuna Giriş, Kemalizm Liberal Açısından Bir Tahlil yayınlanmış kitaplarındandır. Yayla'nın ayrıca *Gizli Aşk* isimli bir iktisat kültürü ve aşk romanı yayınlanmıştır.

Üçüncü Hayat

Bir Siyaset Kültürü ve Aşk Romanı

Taksim'den Geçerken

ASLINDA TAKSİM ONUN OLAĞAN GÜZERGAHI ÜZERİN-deydi. Gümüşsuyu'nda oturmaktaydı. Evinden Taksim'e çıkacak, İstiklal Caddesi'ndeki Mephisto Kitabevi'nden bir kitap satın alacak ve sonra geriye dönüp Gezi Parkı'nın karşısındaki durakların birinden belediye otobüsüne binecekti. Liseden bir arkadaşıyla Eminönü'nde buluşacaklardı. Planları balık-ekmek yemek, eski günleri yad etmek ve çeşitli konularda fikir alışverişinde bulunmaktı. Aldığı kitabı arkadaşına hediye etme niyetindeydi.

Arkadaşının adı Mehmet'ti. Lisede birlikte okumuşlardı. Üsküdar Anadolu Lisesi'ndeki bu iki yıllık arkadaşlığın ardından yolları ayrılmıştı. Yaklaşık on yıldır birbirlerini görmüyorlardı. Kendisi İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne

giderken, Mehmet İstanbul Teknik Üniversitesi'nde makine mühendisliği bölümüne kayıt yaptırmıştı. Her ikisiyle de görüşen arkadaşlarından Mehmet'in sıkıntılı bir hayat yaşamakta olduğunu duymuştu. Rivayete göre radikal sol bir örgüte bulaşmıştı. Örgüt faaliyetlerinden okula ayıracak zamanı kalmamaktaydı. Sene de kaybetmişti. Ayşe ile aynı yıl mezun olmalarına ve yine aynı tarihte üniversiteye başlamalarına rağmen hala bir diploması, bir işi, bir mesleği ve bir çalışma hayatı yoktu.

Ayşe, Mehmet'i insan olarak çok severdi. Ne de olsa iki yıl aynı sınıfın ayrı sıralarında vakit geçirmişlerdi. Lise yıllarında makul ve mutedil bir delikanlı olarak boy göstermişti. Hayli titizdi ve dersleri de iyiydi. Zaten bu sayede iyi bir okul olarak İstanbul Teknik'e girmeyi başarmıştı. Üniversitedeki ilk yılı da iyiydi. Ancak, ikinci sınıfta ne olduysa oldu. Mehmet okulu ikinci plana attı. Vaktini ve enerjisini dahil olduğu devrimci örgütün planlarına göre harcamaya başladı. Bu yüzden başarısız oldu ve okuldan atıldı. Beş yıl sonra çıkan bir aflu geri döndü.

Aynı yaşlarda olmalarına rağmen Ayşe çok daha fazla yol almıştı. Mezuniyetten sonra bir süre gazetecilik yaptı. Önce bir web sitesi, daha sonra Hürriyet Gazetesi için çalıştı. Başlarda gazeteciliği seviyordu. Gerçekten heyecan verici bir meslekti. Bir kere olayları, gelişmeleri herkesten önce öğrenmekteydi. İkincisi, olayların kahramanlarıyla, failleriyle ve mağdurlarıyla doğrudan görüşme imkanına sahipti. Üçüncü olarak, daha ziyade editörünün verdiği izin ölçüsünde de olsa, vakaların önemli gördüğü yönlerini öne çıkarma ve okuyucularına sunma durumundaydı. Bütün bu sebeplerle

ilk iki-üç yıl büyük bir mutlulukla ve enerjiyle işini yaptı. Yaptığı şeyden zevk aldı. Editörleri de gayretli ve çalışkan olmasını beğeniyor, yaptığı işleri takdir ve çabalarını teşvik ediyordu. Kendisine hep meslekte hızla yükseleceği ve büyük bir gazeteci olacağı söyleniyordu.

Ne var ki içinde tam bilmediği ve tarif de edemediği bir tatminsizlik ve huzursuzluk vardı. Sanki yanlış yerde ve yanlış işte imiş gibi hissediyordu. Oysa maddi şartları gittikçe iyileşmekte ve kendisine etrafındaki kişilerin çoğu tarafından gıpta ile bakılmaktaydı. Birçok kimse onun yerinde olmaya can atardı. Aylar böyle geçti. Kafasında her zaman bu düşünceler cirit artmaktaydı. Sonunda tatminsizliğinin sebeplerini yavaş yavaş da olsa keşfetmeye başladı. Keşiflerini unutmamak için evdeki günlüğüne notlar alıyordu. Her akşam veya uykudan istemeyerek uzak kaldığı her gece notlarını okudu. Okudukları üzerinde düşündü, onlara ya yeni açılımlar getirdi ya da yeni notlar ekledi. Gazetecilik mesleğine girişinin dördüncü yılının başlarında bu mesleğin kendisine uygun olmadığı kanaatine vardı.

Gazeteciliğin kendisine uygun bir meslek olmayışının sebeplerini şu şekilde sıralamaktaydı. İlk olarak, gazetecilik günlük bir faaliyetti. Her şey hemen hemen sadece 24 saat sürmekteydi. Bu yüzden gazetecilik mesleği insanın fikrî ve zihnî malzeme biriktirmesine izin vermemekteydi. Gazeteciler camiasında çalışanlar sert taraf olmakta ve olayların hoşlarına giden, işlerine yarayacak kısımlarını öne çıkartmakta, diğer taraflarını bilinçli veya bilinçsiz şekilde saklamaktaydı. Çalışanların, özellikle şehirde görev yapanların, gecesü gündüzü yoktu. Her an her yerde göreve çağrılmaları mümkün-

dü. Bu istikrarlı bir hayat yaşamayı, düzgün bir aile kurmayı ve aileye zaman ayırmayı neredeyse imkansızlaştırmaktaydı. Duayen gazeteci kimliği edinmiş kimseler arasında müthiş ve muazzam bir dayanışma ağı vardı ve bu insanlar kimin terfi edeceğine, kimin maaşının artırılacağına karar vermektedir.

Bütün bu sebeplerle Ayşe gazetecilik mesleğine girişinin dördüncü yılının ortalarında gazetecilikten ve medya sektöründen ayrılmaya karar verdi. Bu hem kendisi hem de yakınları ve sevenleri için zor bir karardı. Düzenli bir gelirden mahrum oldu. Onun şahsında geleceğin büyük gazetecisini gören tanıdıklarını da bu karar adeta şoka uğrattı. İlk günlerinde, hatta aylarında kendisi de biraz şaşkıncı ve kafası karışmaktaydı. Zaman zaman “hata mı yaptım acaba?” diye düşünmekten kendini alamadı. Aylar sonra duruma alıştı ve doğru kararı aldığından emin oldu.

Gazetecilikten ayrıldıktan 6 ay sonra yeni bir iş aramaya başladı. Üniversitedeyken İngilizceyi iyi öğrenmişti. Eskiden beridir kitap okumaya düşküncü. Bu yüzden hatırı sayılır bir şahsi kütüphanesi vardı. Kendisini yazılı ve sözlü olarak ifade etmekte de hayli iyiydi. Gazetecilik mesleğinde hüsnü kabul görmesinin sebeplerinden biri de buydu. Çalışma azmi ve kararlılığı da yerindeydi. ‘Bu vasıflarla iş bulmam zor olmaz’ diye düşünmekteydi.

İş aramaya çıkışının üçüncü haftasında talih kapısını çaldı. Bir arkadaşından Ankara’da yerleşik Liberte Yayınevi’nin hem kitap editörlük yapacak hem de yayınevini İstanbul’daki işlerini takip edecek bir kişi aradığını duydu. Yayınevini Ankara’da mukim olmasının bir dezavantaj teşkil edebileceğini düşünmesine rağmen pozisyon için müracaat

etmek istedi. Telefonda yaptığı ön görüşmede Ankara'ya davet edildi.

Liberte Yayınevi Ayşe Aktaş için yabancı değildi. Yayınevi ile üniversitedeki İktisadi Düşünce Tarihi dersi münasebetiyle tanışmıştı. Dersin hocası Metin Toprak kendisinin de katılımıyla çevrilen Mark Skousen'in *Modern İktisadın İnşası* adlı kitabını kaynak olarak kullanmıştı. Kitaptan çok etkilenmişti. Kitap Liberte Yayınları ile ilgilenmesine de vesile olmuş ve birkaç kitap daha okumuştur. Onu en çok etkileyenlerden biri Atilla Yayla'nın *Liberalizm* adlı çalışmasıydı. Aynı zamanda liberalizm üzerine ilk Türkçe kitap olan bu eser, liberalizmin ne olduğunu ve ne olmadığını sarif şekilde anlatmaktaydı. Bugün buluşacağı Mehmet'e hediye etmek üzere satın almak için yola çıktığı kitap da buydu.

Ankara'da yayınevinin Genel Koordinatörü Özlem Çağlar Yılmaz ile görüştü. Onun bilgi seviyesi, anaç tavrı ve ofisteki samimi ve dostane insan ilişkileri çok etkileyiciydi. Sonunda beraber çalışmak üzere anlaştılar. Ayşe birkaç gün daha Ankara'da kaldı yayınevinin çalışma şekli ve başlıca faaliyetleri hakkında bilgi edindi. İstanbul'da neler yapması ve nasıl yapması gerektiği hakkında hem fikir edindi hem de yeni fikirler geliştirdi. İstanbul'a mutlu ve huzurlu şekilde geri döndü. O günün üzerinden yaklaşık 5 yıl geçti. Ayşe bu süre zarfında 3 kitap çevirdi ve 7 kitabının editörlüğünü yaptı. Bu işte de hızla gelişti. Yaptığı şeyden ve çalıştığı yerden mutlu ve memnundu. Mehmet'ten telefon aldığı halde halen çevirmekte olduğu bir kitap üzerinde çalışmaktaydı. Mehmet'i sesinden tanıyamadı. Hem aradan yaklaşık 10 yıl geçmişti hem de doğal olarak yaşa bağlı şekilde sesi epeyce değişmişti.

Mehmet'in bir çay içme teklifine karşı önce müteşekkir kaldı. 10 yıldır birbirlerini görmüyorlardı. Hayatın farklı yollarında yürüyorlardı. Dünya görüşleri ve hayata bakışları birbirinden çok farklıydı. Ne konuşacak ve nasıl konuşacaklardı?

Mehmet çok ısrar edince “hayır” demedi, diyemedi. Eminönü'nde buluşmak üzere sözleştiler. Bir saat sonra evden çıktı. Aklına gelen bir fikir, Mehmet'e şimdiye kadar büyük bir ihtimalle okumadığı bir kitap hediye etmekti. Kitabın mevcudu elinin altında olmadığı için Mephisto Kitabevi'nden bir nüsha satın almaya karar verdi. Evden ayrıldı. Almanya Konsolosluğu'nun yan sokağında yukarıya doğru tırmandı. Sonra sola döndü ve Taksim Meydanı'na, meydandan İstiklal Caddesi'ne doğru yürüdü. Taksim'i özellikle İstiklal Caddesi'ni hep sevmiştir. Bunun sebebi, en azından ana sebebi, iyi aydınlatılmış vitrinleri ile her çeşit dükkânın bulunması değildi. Bu da bir sebepti elbette. Hayır, belki de bir sebep olmaktan ziyade bir sonuçtu. Bunun kaynağı caddedeki insan kalabalığı ve insan çeşitliliğiydi. İstiklal Caddesi günün büyük bölümü boyunca muazzam bir kalabalığa ev sahipliği yapmaktaydı. İnsanlar adeta bir oluktan akan sular gibi her iki istikamette gidip gelmekteydi. Aralarında her ülkeden, milletten, dilden, dinden insan vardı. İstiklal Caddesi, kelimenin tam anlamıyla bir milletler cemiyeti gibiydi. Dünyadaki her lisan orada işitilebilirdi. Caddede fakire de zengine de turistlere de yerli insanlara da rastlamak mümkündü.

Bu Ayşe'yi İstiklal Caddesi'ni sevmeye ve oraya her gittiğinde mutlu olmaya iten ana nedendi. Ayşe orada kendisinden farklı diller, dinler ve etnisitelerden gelen, birbirinden şu veya bu ölçüde farklı kültürlere ait insanlar ile yan yana

bulunmaktan, hiç tanımadığı insanlarla karşılıklı tebessüm etmekten, onlarla aynı havayı teneffüs etmekten büyük bir saadet duymaktaydı. Caddenin bir başka büyüleyiciliği pazar ilişkilerinde ortaya çıkmaktaydı. Dükkanların çoğunda Arapça kadar Fransızca'yı, Farsça kadar İngilizceyi müşterilerle diyalog kurabilecek kadar bilen ve kullanan kimseler çalışmaktaydı. İnsanlar dükkanlara, dükkân sahiplerinin diline, dinine göre değil, almak istedikleri şeye göre girmekte; dükkan sahipleri de insanları dillerinden, dinlerinden ve etnisitelerinden dolayı bir ayrıma tutmaksızın içeri buyur etmekte ve ilgilenmekteydi. Bu Ayşe'ye göre pazarın insanlar arasındaki kültürel farklılıkları nasıl aştığının muhteşem bir örneği idi. Pazar davranışları dile, dine, etnisiteye göre değil; zevklere, tercihlere ve ödeme güçlerine göre düzenlenmekteydi. Mesela Mephisto Kitabevi sol görüşlü kimselere ait ve sol yayınlara önem veren bir dükkandı ama alışveriş için içeri girenlere “solcu musun, sağcı mısın?” diye sorulmuyordu. Aynı şey Tünel'in başındaki İnsan Kitabevi için de geçerliydi. O da sağ görüşteki kimselere aitti ama aynen Mephisto'da olduğu gibi dükkana adımını atan müşteriye solcu mu yoksa sağcı mı, Müslüman mı yoksa Hıristiyan mı olduğu sorulmuyordu.

Ayşe kafasında bu düşüncelerle kitap evinden içeri girdi. Sık ziyaret ettiği için aradığı kitabın nerede olduğunu biliyordu. Bir adet raftan aldı, ödemeyi yaptı, kitabı bir poşete koydu ve çıktı. Sağa dönerek Taksim'e doğru yürümeye başladı. Ağır ağır ilerledi. Hem acelesi yoktu hem de İstiklal Caddesi'ndeki hiçbir şeyi kaçırmak istemiyordu. Yaklaşık on beş dakika sonra otobüs durağına vardı. Beş dakika kadar otobüs bekledi. Sonra otobüse bindi ve Eminönü'ne doğru yola koyuldu.